

Nr 32**Utbildningsutskottets betänkande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ett institut för social forskning jämte motioner.****Propositionen**

I propositionen 1971:141 har Kungl. Maj:t under åberopande av utdrag av statsrådsprotokollet över utbildningsärenden för den 29 oktober 1971 föreslagit riksdagen besluta

1. att ett institut för social forskning skall inrättas den 1 januari 1972 genom ombildning av institutet för arbetsmarknadsfrågor,

2. att det förslagsanslag av 830 000 kr. som för budgetåret 1971/72 under åttonde huvudtiteln anvisats till Institutet för arbetsmarknadsfrågor m. m. får disponeras för institutet för social forskning.

Institutet för arbetsmarknadsfrågor, som inrättades år 1966 (prop. 1966:52, SU 1966:107, rskr 1966:251), har till uppgift att anordna och medverka vid utbildning i arbetsmarknadsfrågor, driva och främja arbetsmarknadsforskning samt verka för samordning av sådan utbildning och forskning. Kungl. Maj:t har fastställt instruktion (1966:541, ändrad senast 1970:784) för institutet. Universitetskanslersämbetet är chefmyndighet för institutet.

I propositionen föreslås att institutet för arbetsmarknadsfrågor den 1 januari 1972 ombildas till ett institut för social forskning.

Till det nya institutet skall knytas den professur i socialpolitik som statsmakterna tidigare beslutat om (prop. 1971:36, UbU 1971:11, rskr 1971:136).

Motionerna

I detta sammanhang har utskottet behandlat

dels motionen 1971:1563 av herr Ericson i Örebro m. fl. (s) vari hemställts att riksdagen som sin mening måtte uttala att det i propositionen 1971:141 föreslagna institutet för social forskning bör förläggas till Örebro,

dels motionen 1971:1567 av herr Stålhammar m. fl. (fp, c, m) vari hemställts att riksdagen beslutar att förlägga det nya socialforskningsinstitutet till Örebro,

dels motionen 1971:1578 av fru Marklund m. fl. (vpk) vari hemställts

1. att riksdagen som sin mening ger Kungl. Maj:t till känna att det föreslagna institutet för social forskning bör förläggas till annan ort än

Stockholm,

2. att riksdagen som sin mening uttalar att institutets styrelse bör ha majoritet av oberoende »lekmannarepresentanter».

Utskottet

I enlighet med förslag i propositionen 1971:36 (UbU 1971:11, rskr 1971:136) bemyndigade riksdagen under vårsessionen Kungl. Maj:t att den 1 januari 1972 inrätta en professur i socialpolitik. Medel för professuren anvisades under förslagsanslaget till institutet för arbetsmarknadsfrågor m. m. I den nu förevarande propositionen 1971:141 föreslås att sistnämnda institut — såsom förutsattes vid beslutet om nämnda professur — den 1 januari 1972 ombildas till ett institut för social forskning. Utskottet tillstyrker detta förslag. Med social forskning avses i propositionen forskning inom dels arbetsmarknadsområdet, dels det socialpolitiska området, dock inte forskning rörande egentlig hälso- och sjukvård.

I propositionen 1971:141 har Kungl. Maj:t endast redovisat de frågor beträffande vilka ställningstaganden är nödvändiga för att institutet skall kunna börja sin verksamhet den 1 januari 1972. Övriga frågor kommer att redovisas för nästa års riksdag. Det nya institutets samordnande funktion stryks under, och föredragande statsrådet framhåller därtill att institutets medverkan i utbildningen bör vara en väsentlig väg att föra ut rön och erfarenheter från den sociala forskningen. Statsrådet anför vidare att det är angeläget att institutet och dess tjänstemän medverkar i planering och genomförande av sådan utbildning vid universitet och högskolor m. m. som berör institutets område. Utskottet har förvissat sig om att med högskolor avses även socialhögskolorna. Det i sammanhanget gjorda uttalandet beträffande sistnämnda högskolor avser sålunda endast att markera det särskilda kontaktbehovet mellan institutet och högskolorna.

Utskottet har inte funnit anledning till erinran mot att det nya institutet för social forskning ställs under universitetskanslersämbetets in-seende och under ledning av en särskild styrelse. Med erinran att det ankommer på Kungl. Maj:t att besluta om styrelsens sammansättning har föredragande statsrådet anført att företrädare för arbetsmarknadens parter och för berörda myndigheter m. fl. inom den offentliga sektorn bör ha det dominerande inflytandet i styrelsen.

I motionen 1971:1578 framhålls att det inte kan vara riktigt att angivna grupper får det dominerande inflytandet i styrelsen. De bör blott vara företrädare i denna. För att institutet skall få en fri ställning gentemot myndigheter och centrala organisationer är det enligt motionärernas uppfattning angeläget att styrelsens majoritet består av oberoende »lekmannarepresentanter».

Det ankommer på Kungl. Maj:t att besluta om styrelsens sammansättning. Utskottet har inte funnit anledning uttrycka önskemål i denna fråga som innebär avsteg från vad som i propositionen förutskickats om styrelsens sammansättning. Utskottet föreslår att riksdagen avslår ifrågavarande motionsyrkande.

I den nämnda motionen har vidare yrkats att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t skall som sin mening ge till känna att det nya institutet bör förläggas till annan ort än Stockholm. I motionerna 1971:1563 och 1971:1567 föreslås att institutet lokaliseras till Örebro.

I den under vårsessionen behandlade propositionen 1971:36 uttalades att institutet skulle förläggas till Frescati. Uttalandet föranledde ingen erinran eller yttrande i övrigt från riksdagens sida. Vidare bör erinras om att innehavaren av den nya professuren i socialpolitik enligt samma proposition skall vara ledamot av samhällsvetenskapliga fakulteten vid universitetet i Stockholm och av den i Stockholm placerade nämnden för socionomutbildning. Innehavaren skall dessutom enligt förslag av utskottet äga rätt att delta i sammanträden med lärarrådet vid socialhögskolan i Stockholm.

Institutet för arbetsmarknadsfrågor har sedan juni 1971 lokaler för sin verksamhet i hus D inom södra institutionsområdet i Frescati. Med det nya institutet tillkommande lokalbehov kan enligt lämnad uppgift också tillgodoses inom samma byggnad. Utskottet finner det rationellt att denna möjlighet tillvaratas. I anslutning till detta ställningstagande vill utskottet erinra om att det ligger inom ramen för 1968 års utbildningsutrednings (U 68) långsiktiga planeringsarbete att framlägga förslag rörande den eftergymnasiala utbildningens dimensionering och lokalisering. Anknytningen mellan utbildning och forskning är en av de frågor utredningen i detta sammanhang överväger. Utredningens betänkande väntas under år 1972. Mot denna bakgrund synes det utskottet lämpligast att spørsmålet om institutets lokalisering sett på längre sikt inte prövas i detta sammanhang. Under återopande av det anförda samt tidigare beslut i frågan avstyrker utskottet ifrågavarande motionsyrkanden angående institutets för social forskning lokalisering.

Under återopande av det anförda hemställer utskottet att riksdagen

1. beslutar att ett institut för social forskning skall inrättas den 1 januari 1972 genom ombildning av institutet för arbetsmarknadsfrågor,
2. avslår motionen 1971:1578 i vad avser uttalande om sammansättningen av det nya institutets styrelse,
3. avslår motionerna 1971:1563, 1971:1567, 1971:1578, sistnämnda motion i vad avser det nya institutets lokalisering,
4. beslutar att det förslagsanslag av 830 000 kr. som för budgetåret 1971/72 under åttonde huvudtiteln anvisats till Institutet

för arbetsmarknadsfrågor m. m. får disponeras för institutet för social forskning.

Stockholm den 2 december 1971

På utbildningsutskottets vägnar:
STIG ALEMYR

Närvarande: herrar Alemyr (s), Mårtensson (s), Larsson i Staffanstorp (c), Richardson (fp), Nordstrandh (m), Wiklund i Härnösand (s), Elmstedt (c), Gustafsson i Barkarby (s), fru Gradin (s), fru Dahl (s), herrar Johansson i Skärstad (c), Berndtson i Linköping (vpk), Stålhammar (fp), Strindberg (m) och fru Laag (s).

Reservationer

1. beträffande *institutets styrelse* av herr Berndtson i Linköping (vpk) som anser att

dels det stycke i utskottets yttrande på s. 3 som börjar med »Det ankommer» och slutar med »ifrågavarande motionsyrkande» bort ersättas av text med följande lydelse:

»Utskottet delar uppfattningen att företrädare för arbetsmarknadens parter och för berörda myndigheter skall vara företrädare i styrelsen, men anser det ej befogat att de skall ha det dominerande inflytandet. I likhet med motionen 1971: 1578 vill utskottet förorda att styrelsens majoritet kommer att bestå av oberoende ledmannarepresentanter för att institutet skall få en fri ställning gentemot myndigheter och centrala organisationer. Utskottet anser det vidare självklart att de vid institutet anställda skall vara företrädare i styrelsen.

Utskottet föreslår att riksdagen som sin mening ger Kungl. Maj:t till känna vad utskottet anfört beträffande det nya institutets styrelse.»

dels att utskottets hemställan under 2 bort ha följande lydelse:

»2. med bifall till motionen 1971: 1578 såvitt nu är i fråga som sin mening ger Kungl. Maj:t till känna vad utskottet anfört beträffande det nya institutets styrelse,»

2. beträffande *institutets lokalisering* av herr Berndtson i Linköping (vpk) som anser att

dels det stycke i utskottets yttrande på s. 3 som börjar med »Institutet för» och slutar med »forskning lokalisering» bort ersättas med text av följande lydelse:

»Institutet för arbetsmarknadsfrågor har sedan juni 1971 lokaler för sin verksamhet i hus D inom södra institutionsområdet i Frescati. Med det nya institutet tillkommande lokalbehov kan enligt lämnad uppgift

också tillgodoses inom samma byggnad. Denna lokalisering kan utskottet emellertid endast godkänna som ett provisorium, då starka skäl talar för att institutet lokaliseras till annan ort än Stockholm. Utskottet är inte berett att i detta sammanhang förorda viss ort utan anser att frågan om lämpligaste orten utanför Stockholm förutsättningslöst bör övervägas av Kungl. Maj:t och därefter underställas riksdagens prövning. Utskottet anser det angeläget att vederbörande personalorganisationer och andra intressenter snarast möjligt underrättas om att lokaliseringen till Stockholmsområdet är ett provisorium i avvaktan på riksdagens slutliga ställningstagande.

Med erinran om statsmakternas i olika sammanhang gjorda uttalanden för och fattade beslut om lokalisering av statlig verksamhet till orter utanför Storstockholmsregionen föreslår utskottet att riksdagen som sin mening ger Kungl. Maj:t till känna vad utskottet i anledning av ifrågavarande motioner anfört beträffande institutets för social forskning framtida lokalisering.»

dels utskottets hemställan under 3 bort ha följande lydelse:

- »3. med bifall till motionen 1971: 1578 i vad den avser förläggning utanför Stockholm och i anledning av motionerna 1971: 1563 och 1971: 1567 som sin mening ger Kungl. Maj:t till känna vad utskottet anfört beträffande institutets för social forskning framtida lokalisering.»

